

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 149/2016-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. februára 2016 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Ing. Lindou Kovandovou, Ulica Janka Kráľa 1, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Ndt 17/2015 z 25. augusta 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. novembra 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Ndt 17/2015 z 25. augusta 2015 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti aj jej príloh vyplýva, že sťažovateľ, toho času umiestnený v ústave na výkon trestu odňatia slobody, sa v prerokúvanej trestnej veci na Okresnom súde Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) vedenej pod sp. zn. 2 Tk 1/2014 zúčastnil hlavného pojednávania, na ktorom vzniesol námietku zaujatosti voči konajúcemu senátu (ďalej len „námietka zaujatosti“).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

„Dôvodom tejto námietky zaujatosti boli skutočnosti, ktoré sa sťažovateľ dozvedel od svojej obhajkyne deň pred konaním tohto hlavného pojednávania pri návšteve jeho obhajkyne v ÚVV a ÚVTOS [REDACTED] (v ústave na výkon trestu odňatia slobody, pozn.), kde... [o]bhajkyňa sťažovateľa informovala o obsahu zvukového záznamu z hlavného pojednávania.“

Ďalej sťažovateľ uviedol:

„Na tomto zvukovom zázname z hlavného pojednávania je v 6. hodine, 4. minúte a 28. sekunde zachytený rozhovor členov konajúceho senátu, v ktorom sa znevažujúco vyjadrujú o osobe sťažovateľa, komentujú jeho zdravotný stav a vyjadrujú sa aj k veci ako takej.“

Okresný súd sa s námietkou zaujatosti vysporiadal v zmysle § 31 ods. 4 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) tak, že po prerušení hlavného pojednávania a vypočutí si zvukového záznamu námietku zaujatosti vyhodnotil ako nevznesenú bezodkladne, a preto podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku o nej nekonal. Okrem iného okresný súd uviedol, že vyjadrenia členov senátu nepovažuje za také, ktoré by boli dehonestujúce vo vzťahu k sťažovateľovi, alebo že by šlo o prejavenie nestrannosti senátu.

Sťažovateľ ďalej uviedol:

„Keďže (okresný, pozn.) súd sa vysporiadal s námietkou zaujatosti tak, že o nej nekoná a podľa Trestného poriadku nie je prípustný opravný prostriedok proti takémuto postupu, obhajkyňa sťažovateľa vzápätí na tomto hlavnom pojednávaní dňa 19.03.2015 požiadala o odňatie veci Okresnému súdu Banská Bystrica a jej prikázanie inému súdu, keďže sťažovateľ mal dôvodnú obavu, že jeho trestná vec nie je prejednávaná nestranne.

Vzhľadom na to, že sťažovateľ vyjadril pochybnosti aj o nestrannosti sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici, o odňatí a prikázaní veci inému súdu rozhodoval Najvyšší súd Slovenskej republiky. O návrhu na odňatie veci a jej prikázanie inému súdu rozhodol NS SR (najvyšší súd, pozn.) uznesením sp. zn. 2 Ndt 17/2015 zo dňa 25.08.2015... tak, že sa trestná vec sťažovateľa..., vedená na Okresnom súde Banská Bystrica... tomuto súdu neodníma.“

Na skutočnosti, že hlavné pojednávanie v sťažovateľovej veci vedenej pod sp. zn. 2 Tk 1/2014, ktoré sa konalo 2. októbra 2014 a počas ktorého (prestávky) sa mali členovia senátu vyjadriť znevažujúco voči sťažovateľovi, a na tom, že sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti voči senátu okresného súdu až na hlavnom pojednávaní 19. marca 2015 (medzitým sa vo veci konalo ďalšie hlavné pojednávanie 4. novembra 2014 a 17. marca 2015) z dôvodu, že „pri príprave záverečnej reči si sťažovateľova obhajkyňa potrebovala pre odstup času vypočuť výpovede“, nevidí sťažovateľ nič prekvapujúce – vyjadrenia členov senátu voči sťažovateľovi sa totiž na CD záznam z pojednávania mali dostať len nedopatrením, keď počas prestávky nahrávacie zariadenie napriek zastaveniu malo ďalej nahrávať zvuk z pojednávacej miestnosti, o čom sa sťažovateľ mal dozvedieť až po tom, čo mu mal byť oznámený obsah CD záznamu z pojednávania jeho právnu zástupkyňou, a to 18. marca 2015.

Sťažovateľ zastáva názor, že vyjadrenia členov konajúceho senátu sú prejavom antipatie voči jeho osobe, a v ďalšom poukazuje na judikatúru ústavného súdu, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcu sa tzv. teórie zdania, pričom predkladá argumentáciu podporujúcu jeho presvedčenie.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľa, [REDAKOVANÉ], na prerokovanie vecí nezávislým a nestranným súdom, garantované čl. 46 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v z.n.p., ako aj článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo tzv. prezumpcie neviny garantované čl. 50 ods. 2 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v z.n.p., ako aj článkom 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Ndt 17/2015 zo dňa 25.08.2015, porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Ndt 17/2015 zo dňa 25.08.2015 sa v celom rozsahu zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi, [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], trovy právneho zastúpenia v sume 296,44 EUR (slovom: dvestodevätidesiatšesť eur a štyridsaťštyri eurocentov), na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Ing. Lindy Kovandovej, LL.M. do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu SR.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek obvinenia proti nemu. ...

Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Predmetom sťažnosti je nesúhlas s právnym posúdením veci najvyšším súdom v napadnutom uznesení, pričom sťažovateľ je toho názoru, že vyjadrenia členov konajúceho senátu okresného súdu sú prejavom antipatie voči jeho osobe.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Ústavný súd zdôrazňuje, že kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd (I. ÚS 201/2011).

Vo vzťahu k namietanému zásahu do práva na spravodlivé konanie ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (II. ÚS 580/2013, IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou ďalej konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov, ústavný súd na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal namietané uznesenie najvyššieho súdu a konštatuje, že argumentácia sťažovateľa nie je spôsobilá spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov najvyššieho súdu. Ústavný súd nezistil, že by najvyšším súdom aplikovaný postup a jeho závery mohli zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do napadnutého uznesenia v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Ústavný súd nezistil, že by napadnuté uznesenie najvyššieho súdu bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnené. Najvyšší súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberal námietkou zaujatosti vznesenou tak voči sudcom príslušného senátu okresného súdu, ako aj voči potenciálnej zaujatosti všetkých sudcov krajského súdu, preskúmal vyjadrenia sudcov príslušného senátu okresného súdu, pričom na namietané skutočnosti dal sťažovateľovi odpoveď. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom názorov najvyššieho súdu. Nad rámec tohto odôvodnenia ústavný súd poukazuje na ustálený právny názor, podľa ktorého právo na spravodlivý proces neznačí právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom (II. ÚS 3/97, II. ÚS 173/07).

Ústavný súd preto s poukazom na obsah odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu dospel k záveru, že najvyšší súd dal sťažovateľovi jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Odôvodnenie jeho rozhodnutia spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce

zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia.

Na základe už uvedeného ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd z uvedeného dôvodu (t. j. pre zjavnú neopodstatnenosť) odmietol sťažnosť aj v tej časti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie základného práva zaručeného čl. 50 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, vzhľadom na to, že nezistil žiadnu vzájomnú príčinnú súvislosť medzi označenými právami a napadnutým uznesením.

Postup najvyššieho súdu v súlade s na vec sa vzťahujúcimi procesnoprávnymi normami totiž nemožno kvalifikovať ako postup, ktorým by mohlo dôjsť k porušeniu základných práv alebo slobôd (I. ÚS 102/2015).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. februára 2016